

บทคัดย่อ

ระบาดวิทยาการบาดเจ็บรุนแรงจากอุบัติเหตุขนส่งในประเทศไทย

พ.ศ.2542-2546

กาญจณีย์ ดำนาจแก้ว

สำนักกระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค

การบาดเจ็บและตายจากอุบัติเหตุขนส่งเป็นตัวชี้วัดที่บ่งชี้ถึงขนาดและความรุนแรงของปัญหาสุขภาพที่สำคัญ จากข้อมูลของสำนักนโยบายและแผนสาธารณสุข ตั้งแต่ ปีพ.ศ.2541-2543 พบว่ามีคนตายจากอุบัติเหตุขนส่งเป็นลำดับที่ 1 ของการตายจากสาเหตุภายนอกทั้งหมด และอัตราตายจากอุบัติเหตุขนส่ง มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นจากร้อยละ 13.1, 18.9 เป็น 21.4 ต่อประชากรแสนคนตามลำดับ วัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เพื่ออธิบายลักษณะทางระบาดวิทยา สาเหตุของการบาดเจ็บ พหุติกรรมเสี่ยง การบาดเจ็บรุนแรงที่ศีรษะ การมาโรงพยาบาลของผู้บาดเจ็บรุนแรง การปฐมพยาบาลผู้บาดเจ็บ เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการบาดเจ็บ ผลการศึกษา พบว่า จำนวนผู้บาดเจ็บรุนแรงจากอุบัติเหตุขนส่ง ช่วงวันที่ 1 มกราคม ถึง 31 ธันวาคม พ.ศ. 2542-2546 จาก 18 โรงพยาบาลเดียวกันมีจำนวนผู้บาดเจ็บ ตั้งแต่ 46,847-55,043 คน ร้อยละ 18.8-22.1 ในจำนวนนี้ตายระหว่าง 4,018-4,601 คน ร้อยละ 19.4-22.2 อัตราป่วยตายระหว่าง ร้อยละ 8.1-8.6 ร้อยละ 30.2-41.0 ที่บาดเจ็บอยู่ในกลุ่มอายุ 10-24 ปี เพศชายสูงกว่าเพศหญิง อัตราส่วนเพศชายต่อเพศหญิง ระหว่าง 31.7:1-33.5:1 อาชีพผู้ใช้แรงงาน ร้อยละ 28.2-39.1 รองลงมา นักเรียน/นักศึกษา ระหว่าง ร้อยละ 19.5-22.0 เกิดเหตุสูงสุดในช่วงเวลา 16.00-19.30 น. ร้อยละ 28.0-29.0 และในช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์คือวันเสาร์และอาทิตย์สูงสุด และเดือนธันวาคม สูงสุดระหว่างร้อยละ 9.6-10.3 รองลงมาคือเดือนเมษายนระหว่างร้อยละ 9-9.4.0 และมกราคมระหว่างร้อยละ 8.2-8.7 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือสูงสุดทุกปี ระหว่างร้อยละ 26.5-28.6 ผู้ขับขี่บาดเจ็บสูงสุดและแนวโน้มสูงขึ้นทุกปี ตั้งแต่ ร้อยละ 66.0-68.8 เช่นเดียวกับรถจักรยานยนต์ซึ่งเป็นพาหนะของผู้บาดเจ็บสูงสุดและมีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปี ตั้งแต่ร้อยละ 76.0-82.5 บาดเจ็บเกิดจากการชนสูงสุด ระหว่างร้อยละ 56.5-61.3 ต้มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ก่อนขับขี่รถจักรยานยนต์ มีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปี ระหว่างร้อยละ 37.4-48.1 ไม่สวมหมวกนิรภัยในผู้ขับขี่และผู้โดยสารรถจักรยานยนต์ยังคงสูงมากระหว่าง ร้อยละ 90.1-97.4 ไม่คาดเข็มขัดนิรภัยในผู้ขับขี่และผู้โดยสารรถยนต์นั่งส่วนบุคคลระหว่างร้อยละ 77.0-89.4 การมาโรงพยาบาลของผู้บาดเจ็บ นำส่งโดยญาติหรือผู้เห็นเหตุการณ์สูงสุดตั้งแต่ร้อยละ 53.2-58.8 หน่วยบริการฉุกเฉินทางการแพทย์ และเจ้าหน้าที่มูลนิธินำส่งผู้บาดเจ็บมีแนวโน้มสูงตั้งแต่ร้อยละ 5.9-11.7 และตั้งแต่ร้อยละ 27.7-30.7 ตามลำดับ ไม่มีการปฐมพยาบาลผู้บาดเจ็บรุนแรงจากอุบัติเหตุขนส่งก่อน/ขณะนำส่งจากสถานพยาบาลอื่นยังสูงเกินเกณฑ์มาตรฐาน(เกณฑ์มาตรฐานไม่เกินร้อยละ 5)ในเรื่องการดูแลการหายใจ การเข้าเฝือกชั่วคราว และการให้สารน้ำทางหลอดเลือดดำ แต่การให้สารน้ำทางหลอดเลือดดำลดลงในปี 2546 เหลือร้อยละ 4.6

คำสำคัญ : ผู้บาดเจ็บรุนแรง, พหุติกรรมเสี่ยง, เกณฑ์มาตรฐาน, อุบัติเหตุขนส่ง

Abstract

Epidemiology of Severe injury due to Transport Accidents in Thailand 1999-2003.

Kanjane Dumnakkaew,

Bureau of Epidemiology, Department of Disease Control

Injury and death are the crucial indicators for indicating the magnitude and the severity of public health problem. The study to determine the epidemiology of accident and its risk factors was conducted during 2000–2003 in 18 provincial hospitals. We found a total number of 46,847–55,043 cases (18.8–22.1%) were injured from transport accident each year. The case fatality rates were 8.1–8.6%. Most of them were aged 10–24 years old (39.4–41%), labor (28.2–39.1%), occurring in the north-east of Thailand (26.5–28.6%), driver (66–68.6%), using motorcycle (76–82.5%), drinking alcohol (37.4–48.1%), no use of safety belt (77–89.4%), and without wearing helmet (90.1–97.4%). The injured was sent to hospital by his relative or the witness (53.2–58.8%), emergency unit (5.9–11.7%) and foundation (27.7–30.7). The first aid for severe cases was less than 5%. The results will be served as baseline data for future study, policy making, prevention and control program.

Key words: severe injury cases, risk behavior, standard, transport accidents